

Mr. Ladislav Miko

Fakultet organizacije i informatike  
V a r a ž d i n

UDK: 657:659.2

Stručni rad

## **OSOBITOSTI RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA ZA INFORMACIJSKI SISTEM**

*U radu je prikazan osvrt na osobitosti računovodstvenih informacija. Karakteristično je za računovodstvene informacije da su one rezultat djelovanja računovodstvene funkcije te pružaju najveći dio kvalitetnih informacija za organe samoupravljanja i organe poslovođenja.*

*U informacijskom sistemu uz računovodstvene informacije susrećemo i druge informacije, kao što su proizvodno-tehničke, tržišno-financijske, kadrovske-organizacijske, razvojne i ostale informacije. Sve te informacije koriste se za donošenje odluke unutar organizacije udruženog rada. Promatrajući računovodstvene informacije u odnosu na druge informacije svakako da postoje razlike koje proizlaze iz osobitosti računovodstvenih informacija.*

*Autor na kraju rada obrazlaže značaj računovodstvenih informacija i kvalitetne razlike između računovodstvenih i drugih informacija u informacijskom sistemu.*

### **1. UVOD**

Računovodstvene informacije potrebne su za donošenje odluka o poslovanju. One su temeljna podloga za uspostavljanje poslovne politike. Navedene informacije, između ostalog, moraju biti točne, ažurne i potpune da bi organi samoupravljanja i organi poslovođenja mogli donositi optimalne odluke.

Računovodstvene informacije posjeduju osobitosti koje ih čine posebnima u usporedbi s drugim informacijama. Za donošenje poslovnih odluka neophodne su računovodstvene i druge informacije. Između računovodstvenih i drugih informacija postoje razlike zbog osobitosti računovodstvenih informacija.

Osobitosti računovodstvenih informacija, prema njihovim karakteristikama, sadržaju, metodama obrade i oblicima njihove prezentacije, vrlo su različite. Važnije osobitosti računovodstvenih informacija proizlaze iz karakteristika dvojnog sistema knjigovodstva koji je pogodan za vođenje jednoobraznog knjigovodstva.

## 2. OSOBITOSTI RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA

Odvijanje privredne aktivnosti nemoguće je zamisliti bez postojanja informacija. One su nužno potrebne za donošenje odluka o poslovanju. Temeljna podloga za uspostavljanje poslovne politike su informacije. Postoje veoma različita gledišta o pojmu informacija u literaturi. Možemo navesti da su: "informacije oni dijelovi vijesti koji za primaoca imaju vrijednost novosti koja im omogućava da bolje izvrši zadatke".<sup>1</sup> Osnovnim zadatkom organa upravljanja i poslovođenja organizacije udruženog rada smatra se donošenje odluke i predstavlja ono što se odnosi na proces odlučivanja. Informacija je šireg značenja od podataka. Sam podatak u OUR-ima najčešće se izražava brojevima i predstavlja promjene koje su nastale u poslovnom procesu, dok u isto vrijeme informacija proizlazi iz podataka i predstavlja obavijest o stanju odluka, upit i sl. Takva informacija, koja proizlazi iz informacijskog sistema OUR-a, sadrži podatke koji su nužni za upravljanje i poslovođenje. Navedena definicija pojma informacije najčešće se upotrebljava u informacijskom sistemu organizacije udruženog rada.

Informacija ima informativnu vrijednost za primaoca u procesu nje govog odlučivanja i nosilac zadatka treba biti informiran kako bi mogao uspješno obaviti neki definirani zadatak.

Različito shvaćanje pojma informacije vjerojatno proizlazi otuda što je teorija informacije mlada teorija. Zbog toga se susrećemo i s različitim definicijama pojma računovodstvenih informacija. Pro matrajući povijesni pojam računovodstvenih informacija, možemo reći da "važnost računovodstva i njegovih informacija osobito je

---

1 - Dr. M.P.Wahl: Osnove upravljačkog informacijskog sistema, Informator, Zagreb, 1971, str. 4.

porasla pristupanjem ocjenjivanju ispravnosti ranije donesenih poslovnih odluka. Prema tome, računovodstvo i računovodstveno obavještavanje javlja se na određenom stupnju razvitka ljudskog društva i od tada je neprekidan pratilac privredne aktivnosti čovjeka kroz sve društveno-ekonomske formacije".<sup>2</sup> Kao što postoje različite definicije za pojam informacija, isto tako različito se definira pojam računovodstvenih informacija. Do navedenog dolazi i zbog razmimoilaženja u definiranju i shvaćanju pojma računovodstva.

Prema mišljenju dr. J. Rodića "računovodstvena informacija je obavijest o činjenicama čije je saznanje nužno da bi se ostvario određeni cilj jer imaju karakter novosti, zasnovano na skupu uređenih numeričkih podataka, po pravilu u novčanom izrazu, pri čemu skup numeričkih podataka kvantitativno izražava činjenicu, a nje govori su dijelovi (podskupovi ili elementi) uređeni tako da objašnjavaju činjenicu".<sup>3</sup>

Promatrajući sastav računovodstva u koje ulazi knjigovodstvo s obračunom, računovodstveno planiranje, računovodstveni nadzor, računovodstvena analiza i računovodstveno informiranje, možemo kazati da u svim tim dijelovima računovodstvo osigurava podatke koji su podloga za računovodstvene informacije. Računovodstvene informacije odnose se na organizacije udruženog rada i "računovodstvena informacija može se definirati kao smišljena izjava proizašla iz podataka, riječi, brojki i specijalnih znakova koji svi skupa i svaki za sebe objašnjavaju određenu aktivnost u određeno vrijeme".<sup>4</sup> Računovodstvena informacija, prema tome, proizlazi iz podataka i ima šire značenje. Ona ustvari znači obavijest koja donosi nove spoznaje koje su potrebne za rad i upravljanje.

Na ovo mišljenje mogli bismo nadovezati i definiciju: "Pod sistemom računovodstvenih informacija podrazumijevaju se ciljevi, struktura (organizacija) i funkcija (zadaci), računovodstvena načela; ulaz-izlaz; informacijski procesi; izvori, sredstva i rezultati ra-

2 - Dr. M. Habek: Računovodstvo, Narodne novine, Zagreb, 1984, str. 5.

3 - Dr. J. Rodić: Računovodstvene informacije, Informator, Zagreb, 1980, str. 4.

4 - Dr. T. Stanojević: Računovodstvene informacije kao osnov funkcionisanja OUR, SFRF Srbije, Beograd, 1978, str. 35.

čunovodstvene funkcije u uzajamnoj interakcijskoj povezanosti, kao i samo informiranje o sistemu računovodstvene informacije.<sup>5</sup>

Pojam računovodstvenih informacija proizlazi iz definiranja pojma informacija. Karakteristično je za računovodstvene informacije da su one rezultat djelovanja računovodstvene funkcije te pruža ju najveći dio informacija za organe samoupravljanja i organe po slovođenja. Na temelju tih informacija donose se poslovne odluke te imaju značajnu ulogu kako u pogledu uočavanja stanja proteklog razdoblja tako i u pogledu predviđanja u narednom planskom razdoblju.

Za čitav niz samoupravnih odluka prethodno je potrebno raspolagati informacijama koje može osigurati samo računovodstvo. Organi samoupravljanja traže od računovodstva kompletne informacije za obavljanje kontrole financijsko-amterijskog poslovanja i za djelovanje samoupravne radničke kontrole. Podaci o najnovijim promjenama u poslovanju moraju biti sveobuhvatni kako bi mogli zadovoljiti organe samoupravljanja. U pružanju informacije samoupravnim organima i tijelima sudjeluju svi dijelovi računovodstva. Posebnu važnost računovodstvene informacije imaju zbog svoje usmjerenosti budućim samoupravnim tokovima i po slovnim zadacima. Organi poslovođenja također svakodnevno koriste računovodstvene informacije u rješavanju svojih zadataka u okviru djelokruga rada pojedinog poslovnog rukovodioca.

### 3. ZNAČENJE RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA ZA INFORMACIJSKI SISTEM

Računovodstvene informacije služe kao podloga za donošenje po slovnih odluka i kao sredstvo kontrole. "Bitni zadatak računovodstva je i pružanje kvalitetnih informacija raznim korisnicima društvenih sredstava. Prema tome, knjigovodstvo daje podatke koji će se pretvoriti u informacije na temelju kojih će se kasnije donositi određene odluke. Dakle, računovodstvo ne sudjeluje u donošenju odluke, već stvara preduvjete da se oni mogu donijeti. Knjigovodstvena funkcija zato nije upravljačka nego u

---

5 - Skupina autora: Organizacija računovodstva., Zrinski, Čakovec, 1974, str. 31.

prvom redu informacijska".<sup>6</sup> Računovodstvo daje informacije na temelju kojih se donose poslovne odluke te je zadatak računovodstva da pruži kvalitetne informacije i da ukaže na poslovne događaje i na njihove posljedice.

Računovodstvene informacije moraju sadržavati podatke potrebne za upravljanje i rukovođenje radnom organizacijom na svim njegovim razinama. Broj razina ovisi o veličini radne organizacije i njenoj organizacijskoj razrađenosti. Na temelju računovodstvenih informacija donose se odluke koje mogu biti:

- strateške odluke koje definiraju ciljeve i daju osnovne pravce aktivnosti k ciljevima,
- taktičke odluke koje pretežno znače razradu i realizaciju svih i usmjerene su konkretnoj aktivnosti,
- operativne odluke koje određuju dnevnu aktivnost.

Organi samoupravljanja u OUR-u donose u pretežnoj mjeri odluke strateškog značenja. Strateškim odlukama utvrđuje se politika s njenim usmjeravanjem na osiguranje uvjeta za uspješno poslovanje i razvoj OUR-a. Koje računovodstvene informacije treba da primaju organi samoupravljanja, to zavisi o njihovoj nadležnosti. "Proizlazi da je korištenje računovodstvenih informacija za potrebe organa upravljanja stalni i kontinuelni proces obuhvaćen sistemom informiranja u OUR-u, koji za potrebe svih organa obezbeđuje takve računovodstvene informacije na osnovu kojih je moguće obavljati poslovne zadatke".<sup>7</sup>

Računovodstvene informacije za potrebe pojedinih organa samoupravljanja zavise o njihovom djelokrugu odlučivanja, tj. o vrsti odluka koje oni donose.

Organi poslovođenja u pretežnoj mjeri donose odluke taktičkog značaja koje na nižim nivoima prelaze u sasvim operativne odluke. Kako organi poslovođenja donose taktičke i operativne odluke, računovodstvene informacije treba da se odnose na djelokrug rada pojedinog poslovnog rukovodioca.

6 - Dr.S.Tadijančević: Financijsko računovodstvo, Informator, Zagreb, 1983, str.1.

7 - Dr.T.Stanojević: Računovodstvene informacije kao osnov funkcionisanja OUR, SFRF SRBije, Beograd, 1979, str. 112.

Za poslovodne organe sadržaj računovodstvenih informacija treba da bude takav da koristi svim poslovođiteljima kako bi donošenje odluka bilo što više usklađeno s potrebama djelovanja i u cilju veće djelotvornosti čitavog poslovnog sistema. Posebne računovodstvene informacije dostavljaju se inokosnom poslovodnom organu na njegov izričit zahtjev, koji pak mora biti jasan u pogledu sadržaja traženih informacija. Te informacije veoma su važne u sagledavanju i izvršavanju određenih zadataka.

Računovodstvene su informacije, prema tome, podloga za donošenje strateških, taktičkih i operativnih odluka. "Razvrstavanje računovodstvenih informacija prema odlukama veoma je delikatno jer ista informacija služi u danim okolnostima kao podloga za donošenje dviju odluka, strateške i taktičke, ili pak za sve tri odluke. Otuda se prije može govoriti o intenzitetu korištenja pojedinih vrsta računovodstvenih informacija pri strateškom, taktičkom i operativnom odlučivanju, nego o usmjeravanju pojedinih vrsta računovodstvenih informacija isključivo na jednu vrstu odlučivanja".<sup>8</sup>

Poslovne promjene evidentiraju se u računovodstvu i odatle se usmjeravaju prema zahtjevima i potrebama poslovnih funkcija.

#### 4. RAZLIKA IZMEĐU RAČUNOVODSTVENIH I DRUGIH INFORMACIJA

Promatrajući računovodstvene informacije u odnosu na druge informacije koje susrećemo u informacijskom sistemu svakako da postoje razlike koje proizlaze iz osobitosti informacija. Budući da se poslovne promjene u računovodstvu evidentiraju na temelju pismenih isprava, to su navedene informacije vjerodostojne. Obrada podataka u računovodstvu o poslovnim promjenama obavlja se isključivo na osnovi pismene isprave. Iz toga proizlazi pouzdanost računovodstvenih informacija, te su one istinite i točne. Računovodstvene informacije prvenstveno se izražavaju vrijednosno, ali susrećemo i prirodne pokazatelje koji su mnogo pouzda-

---

8 - Dr. J. Rodić: Računovodstvene informacije, Informator, Zagreb, 1980, str. 11.

niji za iznošenje kvantitativnih odnosa nastalih u procesu reprodukcije. Uz navedene pokazatelje koriste se također jedinice mjere rada i uvjetne jedinice kao specifični pokazatelji.

Računovodstvena informacija mora sadržavati podatke potrebne za upravljanje i rukovođenje radnom organizacijom na svim njegovim razinama. Kod toga se kvantiteta informacija nalazi u obrnutom razmjeru u odnosu na razinu rukovođenja i upravljanja, a kvaliteta informacija se povećava s obzirom na razine rukovođenja i upravljanja. Računovodstvene informacije daju se organima upravljanja, kolegijalnim poslovnim organima, radnicima i radnim zajednicama te ostalim korisnicima koji mogu biti različiti. Računovodstvene informacije su problemski orijentirane i čine podlogu za odlučivanje. "Računovodstvene informacije posjeduju obilježja koja ih čine posebnima u usporedbi s drugim informacijama.

Posebnost se upravo izražava u postupcima dolaženja do podloge podataka koji se prevode u računovodstvene informacije. Zavisno od osobitosti računovodstvenih podataka javljaju se posebna kvalitetna svojstva računovodstvenih informacija".<sup>9</sup>

Jedna od osobitosti računovodstvenog informacijskog sistema su računovodstvena načela, a upravo po njima se razlikuju računovodstvene informacije u usporedbi s drugim informacijama. Postoji više računovodstvenih načela, a Jugoslovenski kodeks računovodstvenih načela spominje:

- načelo svrsishodnosti,
- načelo potpunosti,
- načelo istinitosti, pravilnosti i korektnosti,
- načelo kontinuiranosti i
- načelo zakonitosti.

Navedena načela su proširena i dopunjena.<sup>10</sup> U literaturi često nalazimo i ova načela: sveobuhvatnost, prilagođenost, racionalnost, ekonomičnost, preglednost, ekspeditivnost, usklađenost, povezanost, dokumentiranost, pouzdanost, plastičnost, podjela rada, ažurnost, urednost itd. Svakako da su računovodstvene informacije u

9 - Dr. M.Habek: Računovodstvo, Narodne novine, Zagreb, 1984, str. 29.

10 - Dr.R.Kovačević: Organizacija računovodstva, Informator, Zagreb, 1984, str.34-40.

odnosu na ostale informacije najvažnija skupina informacija i kao takve one su nezamjenjive. Bez računovodstvenih informacija informacijski sistem OUR-a izgubio bi na svom značenju i potpunosti. Računovodstvene informacije zajedno s drugim informacijama čine podlogu za donošenje odluka. "Dokumentacija i informacije s kojima se raspolaže, ili koje je potrebno prikupiti, služe nam kao podloga na temelju kojih se donose odluke. Nema više odlučivanja na temelju intuicija i pronicljivosti" <sup>11</sup>. Bez računovodstvenih informacija i ostalih drugih informacija nema procesa odlučivanja u kojem se odluke donose na temelju zadovoljavajuće kvalitete i kvantitete prikupljenih informacija.

Kvalitetne razlike između računovodstvenih i drugih informacija leže u njihovoj dokumentiranosti, točnosti, preciznosti, javnosti i nizu drugih atributa koje se odnose na računovodstvene informacije.

## 5. ZAKLJUČAK

Za odvijanje informacijskog sistema neophodno su potrebne informacije te su one pretpostavka za uspješno upravljanje i odlučivanje. Svakako da su najvažnije informiranje - računovodstvene informacije i one su okosnica informacija. Uz računovodstvene informacije treba da postoje i druge informacije. Računovodstvene informacije imaju svoje karakteristične osobitosti u uvjetima socijalističke samoupravne privrede, i one proizlaze iz vođenja savršenijeg jednoobraznog knjigovodstva na principima računovodstvenih načela. Po njima se računovodstvene informacije razlikuju od drugih informacija.

Bez računovodstvenih informacija i ostalih drugih informacija nema procesa odlučivanja, pa tako one svakim danom sve više dobivaju na značenju. Njihovo značenje raste u uvjetima neposrednog samoupravljanja kao i u realizaciji programa ekonomske stabilizacije zemlje.

---

11 - Skupina autora: Odlučivanje u OUR-ima, Fakultet organizacije i informatike, Varaždin, 1981, str. 68.

## L I T E R A T U R A

1. Dr.M.Habek: Računovodstvo, Narodne novine, Zagreb, 1984.
2. Dr.R.Kovačević: Organizacija računovodstva, Informator, Zagreb, 1984.
3. Dr.J.Rodić: Računovodstvene informacije, Informator, Zagreb, 1980.
4. Skupina autora: Odlučivanje u OUR-ima, FOI Varaždin,1981.
5. Skupina autora: Organizacija računovodstva u ulozi suvremeno programiranog izvora upravljačkog informacijskog sistema, "Zrinski", Čakovec, 1974.
6. Dr.T.Stanojević: Računovodstvene informacije kao osnov funkcionisanja OUR, Savez računovodstvenih i finansijskih radnika Srbije, Beograd, 1978.
7. Dr.S.Tadijančević: Finansijsko računovodstvo, Informator, Zagreb, 1983.
8. Dr.M.P.Wahl: Osnove upravljačkog informacijskog sistema, Informator, Zagreb,1971.

Primljeno: 1987-01-15

Miko L., Die Merkmale der Rechnungsinformationen für das Informationssystem

### ZUSAMMENFASSUNG

*In der vorliegenden Arbeit wird ein Rückblick auf die Merkmale der Rechnungsinformationen gemacht. Charakteristisch für die Rechnungsinformationen ist, dass sie als Resultat der Wirkung der Rechnungsfunktion auftreten und dass sie den grössten Teil der qualitativen Informationen für die Selbstverwaltungsorgane und Geschäftsführungsorgane darstellen.*

*Im Informationssystem gibt es auch neben den Rechnungsinformationen auch andere Informationen, wie produktiv-technische,*